

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

ZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Kompromis.

V soboto 20. t. m. so zapeli z našega deželnega dvorca mirovni zvonovi ter slovesno oznanjali strmečemu svetu, da je v sporazumu vseh treh strank prišlo do premembe deželnega volilnega reda ter deželnega reda, do premembe na podlagi od vlade predloženega načrta. Dobili smo končno v bistvu ono volilno reformo, ki so zaradi nje bili divjali viharji v deželni zbornici, je bilo počivalo vse redno delo ter se bile raznemale politične strasti do viška. Stari deželni odbor je bil absolutni gospodar v deželi. To svojo moč je izkoriščal prav absolutistično, gospodaril pa tako, kakor ni ne vedel in ne znal. Niti najsmelejši optimist pred letom si niti sanjati ni upal, da vtegne priti po ugodne rešitve. Do tako bi tudi ne prišlo, da li je vsaka stranka vztrajala na svojem stališču. Rešitev je bila mogoča edino potom kompromisa, potom poravnave, ki v njej vsaka stranka nekaj popusti in odneha.

Najlažjo igro so imeli Nemci, tem lažjo, ker jim je hrbet varovala — vlada. Vlada jim je njihovo kurijo varovala kakor mačka mlade. Obe slovenski stranki sta morali takoj spočetka položiti na oltar kompromisa veliko žrtev: odreči se zahtevi po splošni in enaki volilni pravici, kar znači v tem slučaju popolno kapitulacijo pred Nemci. To kapitulacijo pa jim je olajšala slavna vlada, ki se je naravnost postavila za nemško zahtevo. Nemci so obdržali svojo pozicijo ne samo neomajano, ampak celo ojačeno, ker so jim Slovenci namesto kočevsko-ribniškega „Kampfmandata“ odločili čisti in sigurni kočevski mandat. Za Nemce pomenja boj za volilno reformo ali prav — proti volilni reformi — popolno zmago, kajti to, da so potisnjeni v absolutno manjšino, nima dosti pomena spričo dejstva, da so v tej manjšini bili že dosedaj, kadar so bili Slovenci edini in pa spričo dejstvu, da so si pridržali svoj neomejen vpliv na premembo deželnega reda tudi v prihodnje.

Brez velikih žrtev je izšla iz boja S. L. S. Dovolila je narodni-napredni stranki tri (?) nove mandate, zato je pa dobila svojih deset mandatov in s tem absolutno večino v dež. zboru ter z glavarjem vred štiri seže v dež. odbor.

Kompromis je bil potemtakem pravzaprav le na strani narodno-napredne stranke. Borila se je do zadnjega proti

volilni reformi, ki jo je končno skoro neizpremenjeno morala vzprejeti. Čemu je služila njena obstrukcija? Obstruirali so ne morda zaradi splošne in enake volilne pravice, kakor je to njega govornik sam priznal, ampak proti oni absolutni večini, ki bi jo z volilno reformo pridobila S. L. S. In ravno tej pridobitvi S. L. S. so submitirali. Dva ali trije poslanci več v mestni kuriji težko da odtehtajo to žrtev, ki je hkratu žrtev zadnjega delca prestiža narodno-napredne stranke. In slaba taložba je taložba z mentalno rezervacijo ob privolitvi v poostrenje pravičnega reda. Robec je sicer svilnat, a dovolj velik in dosti trden, da maši še tako široka usta. Poslanci narodno-napredne stranke, ki niso sedeli v ustavnem odseku, so sicer napravljali ob debati krčevite sunke, pa zaman, vezi, ki jim jih je prevezal ustavni odsek, so jim onemogočile vsako uspešnejše gibanje. Umevna je velika nevolja v stranki s „kompromisom“, ki ga je hitel proti lastnim pristašem zagovarjati v „Slov. Narodu“ neki — r (dr. Triller), toda, ako gredo ti nezadovoljčaji do dna, morajo izprevideti, da je tak kompromis le posledica naravnega razvoja stranke, njene breznačelnosti in njenega brezdelja. Le čuditi se je, da se je še toliko doseglo. Sklonjenih glav smo videli onega znamenitega dne prihajati poslance narodno-napredne stranke iz dež. dvorca. S čisto vestjo je zapuščal torišče, kjer se je boril brez upa zmage, edini E. Gangl.

Pa naj bo tako ali tako, rekriminacije nič ne hasnejo, preveliko veselje na drugi strani bi bilo prezgodno. Stojimo pred fait complijem, da je kompromis, pa naj znači tudi za eno stranko zmago, drugo približa kapitulaciji, združil sovražne tabore na skupno delo. Tega skupnega dela pričakujejo naše izmzgane deželne finance bolj kakor sedaj tako žejna zemlja kaplje vode. V tem znamenju, v znamenju kompromisa naj se vrši redno delo naših deželnih gospodarjev; potem je upanje, da se bo dovršilo to, kar se v danih razmerah sploh rešiti da. Ravno nova doba dela bo zlasti v nje prvem času razkrila vse grozne posledice deželnozbornskega brezdelja, kar naj bo resen opomin vsakemu poskusu, motiti redno delo s kakimi lahkomišelnimi skoki. Nič manjši greh pa bi bil, ako bi rekla manjšina, sedaj lahko mirno gledamo, kako bo delala večina. Na sodolovanje naj se razeza kompromis!

Kompromis! Bi li ne bil mogoč kompromis tudi sicer? Bi li ne bil na mestu v prvi vrsti med vsemi slovenskimi strankami za ono veliko sodelovanje pri brambi naroda slovenskega in pri odbijanju ljutih napadov na obmejne naše trdnjave? Poskusite! Blagor

mu, ki se bo lotil tega kompromisa in še višji blagor onemu, ki dobi na vseh straneh podpise na tej poravnavi. Mi smo pripravljani.

Ali je že doseženo sporazumljenje političnih strank na Kranjskem?

(Dopis.)

Z Dolenjskega, dne 23. junija 1908

Zgodovinskega pomena je približevanje političnih strank na Kranjskem, osobito kompromisno postopanje obeh slovenskih strank v kranjski deželni zbornici. Od tistega časa (od takrat je dobro deset let minolo), ko je minister Badeni iskal v Ljubljani „Slovencev“ (ker je slišal na Dunaju le o „liberalcih“ in „klerikalcih“), ni bilo nikakoršnega približevanja kranjskih slovenskih politikov več. In celo tisto dotikanje se je bilo vršilo takrat izven parlamentarnega življenja in je trajalo manje časa nego trensenje zemlje leta 1895. Ali vprašanje je, če je letošnje približevanje stalnega pomena in stalne politične ter narodne vrednosti? Odgovor je sicer težak, težak vobče in zlasti težak z ozirom na pomanjkljivosti novega deželnega volilnega reda in z ozirom na nezadovoljnost, nekaterih deželnih poslancev narodno-napredne stranke, vendar se da trditi, da je do zdaj dognani kompromis ipak dokaj vreden, ako se bodo kompromisna pogajanja nadaljevala in razširila.

Vsak trezno misleč rodoljub je trdnega prepričanja, da je vsem Slovincem treba složnosti. Složno pa je nam treba postopati zlasti v postavadajalnih korporacijah, in to ne samo v parlamentih, kjer smo Slovenci v manjšini, marveč tudi ondi, kjer smo v večini, kakor v kranjskem deželnem zboru. In baš v novi zbornici kranjski imeli bomo Slovenci po izvršenih dopolnilnih volitvah ogromno večino, ako ne bomo preveč razcepljeni, ako si obe slovenski stranki ne boste tako nasprotovali, kakor si nasprotujete izven te zbornice, na časnikarskem polju in pri volitvah. Tega ne pričakujemo, da bi tudi pri razpravah v bodoči kranjski zbornici ne stopila ena ali druga slovenska stranka (zdaj narodno-napredna) v opozicijo, tudi tega se ne nadejamo, da bi žurnalistična borba prenehala; vsaj tega za uspešno delovanje v zbornici tudi absolutno treba ni. Važnejše pa je, v kakošnem znamenju se bodo vršile volitve za oddajo novih dvanajst mandatov. Ako se bodo vršile v znamenju dosedanjega strankarskega prepira, bode to slabo izpričevalo za dosedaj doseženi kompromis

LISTEK.

Čez Turjaške gore v Ribniško dolino.

Potopisne črtice. Franjo Pirca.

I.

Čemu bi lagal? Mar kar po pravici povem, da smo tisto sobotno noč na skednju očeta Štrumbelja na Igu mnogo, mnogo duhteče krme povaljali, ampak vsi in vsega skupaj malo spali. Vraga, boš tudi spal v taki čarobni poletni noči! In to celo pred tako imenitnim izletom, kakor je bil čez Iški Vintgar na Turjaške gore in od tam dalje in doli v svetoznane Ribniško dolino.

Kakor rečeno, smo tisto noč malo spali. Tam nekje za sosedovim vrtom, morda v potoku Išce, morda kje v kaki luži, morda celo v naših s pristnim kislim mlekom nalitih in z izborno kapljico Metličana zalitih želodecih, ali kdove kje so žabe ragljale.

„Jožk, Jožk.“ je klical prvi zbor... in drugi menda vražje mešani zbor je na vsak tak klic pridno odgovarjal:

„Kuga, kuga, kuga?“ — Pa bi potem pri taki nebeški, to se pravi žabji godbi še spal!...

Kdo je ta oče Štrumbelj? Oče Štrumbelj je prijazen, postrežljiv in kar je za turista najbolj odločujoče, jako ceni gostilničar na Igu. On je bil prvi, ki je za prospeh tujskega prometa v Krmsko pogorje, Iški Vintgar in Turjaške gore ponudil tako ugodne pogoje, da si sedaj vsakdo lahko na izredno ceni način privoščiti eno ali drugo omenjenih partij. Strah pred ljubljanskim barjem je izginil. Če greš zjutraj na Krim čez Preserje in se vračaš zvečer nazaj, te oče Štrumbelj za nizko ceno popelje čez barje; prejšnjo odveč pot na Škofeljo si lahko prihraniš. Ali hočeš na Krim ali v Iško ali v Turjaške gore (Golo, Kurašček, Mokric, Vel. Osolnik itd.) drugo varijanto, torej čez Ig, kar sporoči po dopisnici g. Ivanu Štrumbelju, gostilničarju na Studencu (Igu), pa pride po te z vozom do dolenske mitnice. Od tod, kakor bi pihnil, pa si čez barje na Igu. Tam lahko prenočiš, lahko pa tudi v Iški vasi pri g. Intiharju ali na Gor. Igu pri posestniku očetu Grumu.

Kdor Ljubljančanov pa vzame seboj na pot tudi ono, naše družabno življenje morečo politiko, si lahko njegovi politiki primerno poišče na Igu tudi kako drugo gostilno. Le teh je tam na izbiro. G. Grabec n. pr. ima tudi sobe

za tujce in tudi pri njem se dobi dobra kapljica vinčaka in še marsikaj dobrega za med zobe...

Tudi strah pred Ižanci je prazen, strah okoli votel, v sredi ga pa nič ni. Kakovi so bili Ižanci poprej, tega res da ne vem. Vem pa, kakovi so sedaj in dati jim moram najboljše izpričevalo. Ni je že skoraj ure po dnevi in po noči, da ne bi že bil v teh krajih, ali resnici na ljubo moram priznati, tako prijaznih ljudi se malokje dobi, kakor so ravno Ižanci. Popotnik, le na tebi je ležeče, kako te bodo ljudje sprejeli! V za Dolenjsko tolikanj potrebni prospeh tujskega prometa, bi bilo nujno želeti, da bi se po zgledu očeta Štrumbelja na Igu in g. Intiharja v Iški vasi ter drugih gg., pri katerih se pa še-le pozneje zglasimo, tudi vsi gostilničarji po Dolenjskem nasproti potujočim tujcem ravnali. Dobe se namreč tudi ljudje, ki v takem slučaju mislijo: zdaj-le je prilika, zdaj ga ožemimo, saj danes je tukaj in drugič ga ne bo. Res je, drugič ga ne bo več! Ali marsikateri popotnik bo prišel v marsikateri kraj tudi še drugič, samo da ga niso ljudje že prvič dovolj ostrašili...

Dolenjci, tujski promet je dandanes svetovno vevažen faktor, je v naših žalostnih časih novi, veseli vir novim dohodkom dežele, novim zaslužkom posameznikom. Koliko se druge dežele trudijo, da z vsemi svojimi močmi

in slaba nada, da bode nova zbornica složno delovala za koristi vseh kranjskih Slovencev.

Ako bode vsaka stranka zase postavila svoje kandidate, zmagala bode klerikalna na kmetih, liberalna stranka pa v Ljubljani. To je najverjetnejše. Vendar ni izključeno, da tudi na kmetih ne prodero kateri liberalnih kandidatov ali kateri privrženec srednje (gospodarske) stranke. Zmaga ene ali druge ali tretje stranke pa še ni največje zlo. Okrepčana bode na vsak način sleherna stranka v novi zbornici, ako se bodo volitve vršile tudi še po starem kopitu, po dosedanjem običaju, ko ste obe stranki pri volitvenih borbah nastopali druga drugi skrajno sovražno.

Na ta način izvršene volitve ne bodo privedle v zbornico toliko potrebnega treznega mišljenja, marveč le veliko strasti, sovraštva in netiva za nov večni prepir. Radi tega je želeli, da ne bi se dopolnilne volitve vršile po dosedanjem običaju, marveč potom novega kompromisa obeh slovenskih strank. Na ta način se prihrani razen popolnoma nepotrebnih stroškov za agitacijo in druge v volilnem boju neobhodne izdatke, ves demoralizujoč boj, ki naj si bo potom časopisja ali pa potom hujskujočih govorov razvema pri takih prilikah ljudske strasti do skrajnosti, ki zaneti pogosto med najboljšimi sosedi strastno sovraštvo, ki pomenja za naše ljudstvo ogromno moralno in gospodarsko škodo.

Taki kompromisni kandidati, oziroma poslanci bili bi toliko potrebna v e z med dosedanjimi poslanci, ki pripadajo obema strankama, katerima hočejo še kolikor toliko časa zvesti ostati.

Radi tega svetujemo, da se faktorji, ki so dosegli kompromis glede dobre stvari, še o tem posvetujejo, kako bi se doseglo sporazumljivejše gledanje o se b.

I. L.

Politični pregled.

Državni zbor.

Proračunska debata, za katero ni med poslanci najmanjšega zanimanja je vendar skrajšana. Velike vladne stranke so resignirale na večino jim še pristojecih govornikov ur; govorili so skoro sami opozicionalci, po večini soc. demokratje. Izmed slovenskih govornikov je posebno omeniti poslanca koroških Slovencev Grafenauerja, ki je s perečim sarkazmom ožigosal neznosne razmere v ljudskih šolah za koroške Slovence. Vlada pa podpira ta zistem, ki uničuje slovenski rod ter vzgaja odpadnike. Nečuven škandal je, da slovenščina na pripravnicah v Celovcu ni obvezen predmet za bodoče učitelje slovenskega ljudstva. Žalostno zaslugi ima v tem oziru dež. šol. svet s svojim nadzornikom ljudske šole. Posebno ostro je grajal takozvane dvojezične šole, ki so prava sramota za slovenski narod in mučilnice za otroke, ki so primorani jih obiskovati. V Avstriji imamo 400 utrakvističnih šol in od teh jih imamo mi Slovenci čez 200.

Tržaška volilna reforma in njen pomen za Slovence.

Kolik pomen ima nova volilna reforma za nas Slovence, dokazuje najbolj nasprotno časopisje. „Neue Freie Presse“, ki priobčuje daljši članek o tej stvari pravi med drugim: „Politična vrednost tržaške volilne reforme je v tem, da se vse stranke pritegnejo k udeležbi na občinski upravi, ki je bila doslej domena italijanske narodno-liberalne stranke. V narodnem pogledu zadobiva volilna reforma na pomembnosti s tem, da so se povodom razprave o volilni reformi prvokrat vršila pogajanja med narodno-liberalno italijansko in slovensko stranko, ki so tudi dovela do kompromisa. Dočim so bili [doslej] slovenski zastopniki v občinskem svetu smatrani kakor ptuj element, bo pa odslej slovenska stranka priznana

politična stranka v občinskem svetu, ki bo razpolagala z 12 mandati.“

Dunajski list je zadel pravo: v tem, da so Italijani Slovence slednjič pripoznali kakor političen faktor, ki ga treba uvaževati je v resnici največja pridobitev te volilne reforme za slovensko bodočnost v Trstu.

Hrvatska.

V razpravo, ki se je razvila v ogrskem državnem zboru o zvišanju davka na žganje, je posegel tudi ministrski predsednik Wekerle. Porabil je dano priliko v prvi vrsti za nečuvene napade na hrvaške poslance, ki so v prejšnjih sejah ostro kritikovali Rauchovo absolutno vladanje. Izrazil je seveda pri Hrvatih veliko ogorčenje. Med drugim je Wekerle v odgovoru na medklice hrvaških poslancev istim zaklical: „S takimi opazkami ne pridete do svojega cilja. Ako bana še tako napadate, ostal bo na svojem mestu dotle, da pride naša politika na Hrvaškem do veljave. Ban je naš državopravni dostojanstvenik; on je naš praporščak, zavzema pri nas odlično mesto ter bo deloval v popolni solidarnosti z nami. Ravno zaradi tega smo ga imenovali tam za svojega eksponenta. Ban je na Hrvaškem poslušajoč član naše vlade, in sicer odličan član. Zaman je, ako ga prezirate. Bodite prepričani, da bomo obstoječe zakone napram Hrvaški spoštovali in da hočemo tem zakonom v vseh okolnostih priboriti veljavo.“

Ogrska politika proti narodnostim.

Te dni je znani madjarski politik in državnik ter bivši ministrski predsednik Kol. Szell zatrjeval na nekem shodu, da hoče madjarska vlada narodnosti na Ogrskem sprijazniti z ogrsko državno idejo. V kratkem izide odredba ministra za notranje stvari, s katero bo naloženo, da se zapisniki na občinskih uradih vodijo v jeziku tamnojnje občine v smislu zahteve narodnosti. Obenem bo v nekaterih gimnazijah na gornjem Ogrskem uveden slovaški jezik kakor obligaten. Istotako bo na budimpeštanskem vseučilišču urejena stolica za slovaški jezik. To je sicer lepo, vendar pa je in ostaja le kapljica zdravila v morju krivice, ki jo trpe nemadjarske narodnosti na Ogrskem. Da pa Madjari paralizirajo te pravice z novimi krivicami, ustanoviti hočejo kulturno društvo!! društvo, ki uaj snuje madjarske šole, po nemadjarskih krajih in da s koruptivnimi sredstvi z denarjem in nasiljem, polni z nemadjarskimi otroci!! In potem se je Szell povzpelo do neverjetnega cinizma s trditvijo, da si tudi nemadjarske narodnosti morajo zeliti madjarske supremacije! Pustite, da vas narodno udušimo, da vam zategnemo vrv okolo vrata, potem bo vse dobro in imeli vas bomo radi: to recept, po katerem hoče Szell zdraviti razmerje med Madjari in narodnostmi! Dekler bodo prvi madjarski možje propagirali take ideje, dotlej naj ne govore, da ne zahtevajo od narodnosti nič drugega, nego da so zveste ogrski žavni ideji! Država naj zagotovi narodnostim narodno svobodo, naj jim odvzame bojazen pred nevarnostjo narodne smrti in potem še-le sme zahtevati od njih zvestobo do državne ideje. Dekler ne spremeni država svoje narodnostne politike v tem smislu, bodo narodnosti vidtele v Madjarih svoje — sovražnike.

Madjarski načrti na Balkanu.

Oger dr. A. Niralj je napisal brošuro, v kateri govori o ogrskem izseljevanju. V tej knjigi se zavzema pisatelj za to, da naj da ogrska vlada novo smer izseljevanju s tem, da kolonizira Bosno. Tja naj obrnejo Madjari svoje oči in ustvarijo v Bosni vse pogoje za izseljence in tem potom osvoje to deželo tudi politično. Madjarski imperializem prehaja že v stadij blaznosti, čemur pa se ni čuditi, saj avstrijska vlada sama neti madjarsko megalomanijo in izpodbija s tem tla svojim lastnim interesom. Madjarska nadvlada na Balkanu je utopija vzpričo dejstva,

pospešujejo promet tujcev, da jih ne samo zvbijo, ampak tudi trajno obdrže med seboj. Naša Dolenjska, kakor bomo tekom nadaljnjega potovanja imeli priliko sami se prepričati, ima še mnogo zakopanih zakladov v sebi, še mnogo skritih in zapuščenih prirodnih krasot in biserov nazunaj svojega mnogoličnega površja.

Dolenc, tvoja zemlja je zdrava,
za pridne nje lega najprava!...

Ni nerodovita, ni neplodovita ta naša mila rodna zemlja! Zakladov nedvigljenih še mnogo leži i v njenem osrčju, i na njenih bohotnih prsih. Lep del celotnega raja kranjske zemlje si ti, naša mila Dolenjska!

Ne diči te sicer divje valovito morje skalnatih skladov gorskih orjakov, ki preplavlja tvojo posestrino čarovito Gorenjsko; ali tudi na te ni pozabil modri stvarnik, ki je naktil slovensko zemljo s svojimi čudotvori divnorajske miline! Oklepa te mično sredogorje in posuta si srđi tihih dolin z razvrščenim prijaznim gričevjem in sinjimi vrhi, odkoder ti plove oko deleč preko slikovitih mej med slovanske brate v sosedno deželo. Bohotno razprostrani gozdi s svojimi praveškimi šumami in temnimi orjaškimi lesovi — prijazni vinogradni griči — domovina našemu širom sveta slovitemu „dolenjskemu čviku“ — obsirna, tu valovita, tam ravna rodovita polja, pomešana s pašniki,

vrtovi in zeleni travniki, obrobjeni s srebrnim vencem bistrih studencev, potokov in preko srede Dolenjske objetimi s temnozelenimi valovi globoke in široke Krkehčerke Turjaških gor; — prijazne vasice, samotna sela, lepa mesta in trgi; po gričih in dolih ponosni stolpi nebroj belih cerkve in cerkvá; vsa ta in tu neomenjena krasota je naša, naš je ta del slovenske zemlje, to je lepa naša domovina!...

Teh besed, teh klicev, ki sem jih slično tudi pred leti napisal na uvodnem mestu svojega prvega klica v prebujenje Dolenjske za prosep tujskega prometa na Dolenjskem, sem se spomnil tudi danes, ki svoj klic ponavljam, ne samo za brate tam gori v Turjaških gorah in tam doli v Ribniški dolini, marveč ponavljam za te ves slovenski rod, bivajoč na naši rodni zemlji, naši prelepi in vendar tako malo znani Dolenjski!...

Ura bje polnoči... čas duhov in strahov. Tudi iški fantje so se tisto sobotno noč jenjali očičati tedenskih madežev na svoji grešni koži tamkaj v mrzlih kristalnočistih valovih skozi vas tekoče Ižce. Zapeli so pesem za pesmico, pa so zavriskali vmes, da sem se gori na skednu v seno zarit resnično bal, da jeki in odmevi ukanja in vriskanja ne pretresejo večnomokrega Turjaškega orjaka Mokrica, ali da se celo bajeslovni ponositi Krim zopt ne

da se narodi na tem polotoku vedno intenzivneje vzbujajo k samozavestnemu narodnemu življenju. Avstrija je že doživela fiasko s tem, da je vsled zadnjih dogovorov med Anglijo in Rusko popolnoma pokopan mürzsteški dogovor; sedaj manjka samo še, da balkanski narodi izgube še zadnje simpatije do naše države vsled negovanja blaznega madjarskega imperializma in polom avstrijske balkanske politike je gotov.

Srbija.

Ministrska kriza traja še vedno. Položaj po novih volitvah se je namreč za vlado izdatno poslabšal in je podal Pasić vsled tega demisijo. Kralj skuša poveriti vlado še samo staroradikalcem. Velimirović je dobil nalog sestaviti nov kabinet. Ako se mu to ne posreči, potem bo treba misliti na koalicijo staro- in mladoradikalcev. Drugače ne bo mogoče rešiti ne proračuna ne trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko. Ta je sedaj sploh v nevarnosti; mogoče je, da jo skupščina odkloni.

Perzija.

Brzojavke iz Perzije poročajo, da je šah sicer še gospodar glavnega mesta Teherana, v pokrajinah se pa čete puntajo, ker ne dobe plačila. Da je zmešnjava še večja, so vdrli Turki na perzijsko ozemlje v bližini mesta Urmija, kjer se jim je tudi s svojim dobrim topništvom posrečilo pregnati ustaše in napraviti redi Toda tudi prosluli turški roparji, Kurti, so porabili to izredno priliko, da ropajo in požigajo perzijske vasi in so vže vpepeli več sirske in armenske vasi v bližini Urmija. Ker je pa ravno turška vlada silno kompromitirana vsled tega ropanja, poslala je v Urmijo Takhir-pašo s štirimi balijoni, da napravi tamkaj red. Slednjič pride v to mesto na zahtevo turškega in angleškega konzula še preiskovalna komisija, da določi dognano škodo na podlagi izpovedb beguncev, ki trumoma prihajajo v Urmijo. Stvar bo tedaj kmalu dozorela, in zdi se, da bodo imeli oni prav, ki prorokujejo razpad Perzije.

Naskok na perzijski parlament.

Perzija, o kateri se dolgo vrsto let ni vedelo ničesar drugega, kakor da jo vlada šah, kralj vseh kraljev, je postala kar čez noč interesantna država. Ni še mesec tega, kar je zbežal šah, šele pred nekaj dnevi je vstal v osebi Beli-el-Saltaneja novi šah, ko se naenkrat zopet povrne Muefer-Eddin v Teheran, ki je med tdm zopet dobil pogum s pomočjo Ruske. Rusom prijazni Bohudar ukazal je v Teheranu postaviti gorske baterije in strojne puške, politični klubi pa so se pod vodstvom Amir Azana polaatili orožni zalog in zaprli bazarje. Šahova stranka se je polastila parlamenta z naskokom v ljutem boju, v katerem je bilo dosti mrtvecev na obeh straneh. Naskočili so tudi palačo proti-šaha Zill-E-Saltaneja in jo popolnoma oropali. Šahova zmaga je popolna. Vprašanje je le, če bode sedaj mir zavladal v deželi. To je dvomljivo, ker je vpeljava modernih naprav, kakor parlament, v popolnoma brezpravni državi kakor je Perzija, le popolno anarhijo mogla roditi. O bodočnosti Perzije bosta odločala Rusija in Anglija, ki si bodeta Perzijo razdelili v vazalni državi, kakor je to storila Rusija leta 1878 s khatanom Boharo. Edino ruske čete morejo napraviti sedaj mir v deželi, kar se bode skoraj gotovo tudi v najkrajšem času zgodilo.

Maroko.

V veliki parlamentarni debati, ki se je razvila o stališču Francije v Maroku, se je oglasil tudi poslanec Jaures. Izvajal je, da je sultan Abdul-Azis le še razvalina in odločno odsvetoval, ga še nadalje podpirati, ker bi znalo to za Francijo v sedanjih napetih razmerah imeti huđe

Dalje v prilogi.

odpre ter izbljuje na ljubljansko barje velikansko jezero iz sebe, kakor pravijo stari možje, da si je bil tak špas že enkrat privoščil, ampak kdaj, o tem zgodovina tudi najstarejših očanov Ižancev izvestno molči. No, in čez nekaj časa potem je utihnilo tudi petje in tukanje fantov, je tu pa tam je zaklicala kaka žabica svoj: jožk, jožk!, ali odgovarjal ji ni nihče... morda pa tudi jaz več slišal nisem. Lepa je vaška idila, posebno tako-le v noči od sobote na nedeljo, ali tudi malo spanja se ni braniti, če ima človek tako dolgo pot pred seboj, kakor smo jo imeli že v nedeljo v jutro zarana.

In res zarana krasnega jutra je nas popeljal oeka Štrumbeljna čili vranec proti Iški vasi, kjer smo pri nič manj prijaznem g. Intiharju zavžili prvi in drugi zajutrak. Napolnili smo naše nahrbtnike z vsem, česar smo mislili, da nam je primanjkovalo in potem palico v roke in hajdi čez suho strugo gorskega divjaka Iške, med strmopodajočim pobočjem Krma na desni in Mokrica na levi strani po divni dolini skozi Malo vas in Iško, kot zadnjo vasico v divjem Iškem Vintgarju.

Mali Dušan, brhek korajžen desetletni sinček mojega sopotovalca, je kmalu med potjo pokazal vrline pravega doraslega turista. Veliko jlh je namreč, katerim je potovanje le nekaka športna reklama brez izvirnega temelja namena

Dnevne vesti.

Kranjsko.

Narodni škandal. Soproga računskega oficijala pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani, je prišla te dni k g. Mahru in ga prosila naj posreduje, da se sprejme njena hčerka v Huthov zavod. Mahr je prošnjo zavrnil, češ da otroka slovenskih staršev, ki je obiskovala slovensko št. Jakobsko šolo v Ljubljani, ne more pripočeti. Nato je pa omenjena gospa vprašala, zakaj da so sprejeli hčerko g. L., ki je tudi Slovenec, na kar ji je dal g. Mahr sledeč značilen odgovor: „Ta gospodična je pa obiskovala zadnje leto nemško notranjo šolo pri Uršulinkah in jetudi njena mati bivša gojenka Huthovega zavoda. Ti spadajo k nam. (Diese gehören zu uns).“ Ta gospod, ki spada po izjavi g. Mahra med Nemce, je upokojeni finančni svetnik in sedanji revident deželne naklade L., o katerem se je ves čas mislilo, da je odločen Slovenec. Čudno pa je, da ta gospod ni svoj čas službe iskal pri koroškem ali pa štajerskem deželnem odboru, kjer bi bili znali primerno ceniti njegovo narodno zavest. — Če to ni škandal, potem res ne vemo, kaj hočemo s tem imenom označiti. In to se zgodi v času, ko „Slov. Narod“ dan na dan objavlja ostre članke proti Nemcem in pozivlja na bojkot Nemcev, ter grozi, da brez pardona objavi ime vsakega Slovenca, ki bi hotel svoje dete vpisati v nemško šolo! Tak škandal je mogoč sedaj, ko imamo v Ljubljani slovensko višjo dekleško šolo in slovensko pripravnico?!

— **Slovenski kadilci, pozor!** Trafika na vogalu Rimske in Bleiweisove ceste ima samonemški napis: K. k. Tabak-Trafik. K. k. Lotto-Collectur. Bavno tako se blesti samonemški napis: K. k. Tabak-Trafik tudi na oknu te trafike. In to si upa dotičnik v Ljubljani, na prostoru, koga lega mu je porok, da tu kupujejo po pretežni večini Slovenci. Slovenski kadilci pa bodo vedeli kaj je v tem slučaju storiti.

— **Vojak utonil.** V pondeljek popoldne je utonil v tukajšnjem vojaškem kopališču prostak 27. pešpolka 8. stotnije 22letni Ivan Gruber. Dasiravno zmožen plavanja, se je ali vsled krča ali onemoglosti, kar nenadoma potopil in je bilo vsako iskanje zaman. Potegnili so ga iz vode šele ob 7. uri zvečer in ga prenesli v mrtvašnico. — Da se je mogla ta nesreča zgoditi v Ljubljani, ki je vendar komaj 40 korakov široka in vrhu tega do polovice plitva in to v navzočnosti plavalnih „mojstrov“ in ostalih obiskovalcev kopeli, to je mogoče samo vsled skrajne zanikrnosti odgovornih organov in pa vsled pomanjkanja vsakih rešilnih sredstev. Ako bi bili nadzorovalni plavalni učitelji vedno na svojem mestu, bi bila taka nesreča nemogoča. Čoln je vendar brzo odpet in par izurjenim plavcem je v razmerno tako majhni in počasno tekoči vodi kot je Ljubljanska prava igrača, oteji človeka, tudi ako se je že potopil, v najkrajšem času iz vode. Pod danimi razmerami pa je odsvetovati obisk vojaškega kopališča vsem onim, ki se še ne morejo popolnoma zanašati na svojo lastno plavalno spretnost. Skrajni čas bi bil, da bi mesto poskrbelo za varna, čedna in pripravna kopališča na prostem, kar je v tem oziru do sedaj za Ljubljano naravnost sramotno pomanjkanje.

— **160. odborova seja „Slovenske Matice“ v Ljubljani** dne 17. junija 1908. Predsednik pozdravi navzočne, posebno še nove odbornike gg. Fr. Maslja-Podlimbarskega, dr. Fr. Mohoriča, dr. L. Poljanca, L. Schwentnerja in Silv. Škrbinca, ter zahvali izstopivše odbornike

v romantičnih tesneh nekoliko dalje izpod sv. Vida in se steče kakor bomo videli pri Vrbiici pod Ustjem in Osredkom v Iško. Na teh strmih pečeh nad nami, nameravamo napraviti prostore za razgled tistim turistom, ki obiščejo le Krim, pa ne morejo, ali nočejo z nami čez ves Vintgar. V petih minutah iz vasi pa lahko ogledajo malodane vse to, kar moramo mi po strmi stezi prehoditi. Naravnost veličasten pogled se nudi zgorej opazujočemu ob času, ko tukaj, kjer sedaj brezskrbno hodim po suhemrodu, šume in buče divji potoki, liki velikanski jezerski slapovi v sloviti Notranjskih podzemeljskih predorih. Vidiš, tamlegori pred nami visi velika pečina „Lopata“, takoj za njo nekoliko manjša „Pekel“, med njima drži pot, katero nameravamo uporabiti za prehod iz Krima in Notranjske v Iški Vintgar. Onale stezica za nami vodi iz Gornjega Iga do Šalove žage, v Iški, od tod po „Rebreih“ in pobočju „Straže“ oziroma „Mokreca“ na najbližnji prehod iz Krima v Turjaške gore: na Golo, Kurešček, v divno Željmljiško dolino in od tam čez Turjak na goro sv. Ahaca, kjer bo 28. junija slovesnost spomina slavne zmage grofa Herberta Turjaškega nad krvoločnimi Turki pri Sisku, na dan sv. Ahaca l. 1593.

Kedar torej nisem imel prilike do sličnih razlaganj, sem mu pripovedoval v odlomkih o Turjaških gorah, s katerimi se tudi mi prihodnjic natančneje seznanimo.

(Sledi.)

posledice. Odgovarjati je hotel minister Pichon, toda levica mu je dolgo branila govoriti s kričanjem in razbijanjem. Ko je končno prišel le minister do besede, je izjavil, da francoska vlada že jedva čaka ugodnih prilik, da polagoma odpokliče svoje vojaštvo iz Maroka. Abdul-Azis je še vedno zakoniti sultan, pri katerem ima Francija nastavljen svoje zastopnike. Sicer pa se je položaj v Maroku že izboljšal. Politika Francije zdaleč ne misli na kompromitiranje svetovnega miru, temuč si ravno Francija bolj kakor katera bodi druga država prizadeva, da se svetovni mir ohrani. Francoska politika je jasna in brez ovinkov. — Nato je zbornica sprejela dnevni red, s katerim se izreka vladi zaupanje, da varuje francoske pravice v Maroku v soglasju s sklepi konference v Algeirasu.

Glasmom poročil iz Madrida pripravljajo velevlasti veliko demonstracijo brodovja v marokanskih vodah, ker se je bati, da pride v obrežnih mestih do boja med pristasi Abdul-Azisa in stranko Mulej Hafida in bi v tem slučaju številni Evropejci različnih narodnosti, ki prebivajo v obrežnih mestih, bili v največji nevarnosti. Sama na sebi je taka demonstracija popolnoma na mestu, vendar pa zna položaj tako poostriiti, da se vname lahko velika evropejska vojska. Kajti tudi, ako zmaga Mulej Hafid, še ni vsaka nevarnost odstranjena, temveč nastane vprašanje, kdo naj Franciji vrne one milijone, ki jih je posodila Abdul-Azisu. Povrnitev istih zahtevati od Mulej Hafida, je težko, ker so služili ti milijoni vendarle njegovemu nasprotniku. Ako jih pa Francija hoče od njega izsiliti, lahko ta korak izzove največji odpor ostalih velevlastij, ki bi v tem videle le pričetek anekcije Maroka po Franciji. Na drugi strani je pa nevarnost za Mulej Hafida, da ga lastno ljudstvo zopet odslovi, če potrdi algeiraško pogodbo. Če bi se pa hotelo Maroko porazdeliti v interesne sfere, bi to bilo skoraj gotovo začetek konca, pa Nemčija in Avstrija bi takemu projektu gotovo nasprotovali.

Slovenci!

Dne 5. julija slavimo zopet god slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Plameni mnogobrojnih kresov bodo njima na čast plapolali po slovenskih bregovih. Kjer vidimo ta dan kresove, vemo, da še tamkaj gori ogenj narodne zavednosti. Toda, ko se ozremo iz Maribora proti slovensko-nemški meji, se nam boječe in plaho vsiljuje vprašanje: Kako dolgo bomo gledali po teh sedaj še obmejnih hribih kresove v čast slovenskima bratoma?

Dogodki zadnjih časov nas vznemirjajo. Slovensko posestvo gine drugo za drugim. Slovenska krščanska zveza za Štajersko nima denarja, da bi s pokupovanjem posestev posegla vmes. A nekaj drugega lahko stori — tudi z majhnimi gmotnimi sredstvi, ako ji slovenski redoljubi po širni domovini priskočijo na pomoč. Z izobrazbo lahko budi, krepki in ojačuje slovensko narodno zavest naših bratov ob meji. To hoče vbodoče tudi storiti še v večji meri kot dosedaj. Že sedaj delujejo ob meji štiri Zvezina izobraževalna društva in Zveza vzdržuje okoli Maribora več potovalnih knjižnic. Toda pomankanje sredstev jo ovira v obrambnem delu za mejo.

Obravamo se torej na Slovence vseh slovenskih pokrajin, naj letos proslave god sv. Cirila in Metoda s tem, da pošiljajo darove „Slovenski krščansko-socialni zvezi“ v Mariboru, ki se bodo uporabljali le za narodno delo ob meji.

Slovenci, spominjajte se obmejnih bratov!

Maribor, 18. junija 1908.

Slov. kršč. soc. zveza za Štajersko.

potovanja: namreč kraje, skozi katere potnješ se učiti spoznavati in sicer tako mnogolično spoznavati, kakor se nam mnogolično kažejo, dostikrat pa tudi skrivajo. Mnogo turistov pa hiti kot gluhi in slepi mimo njih, žene jih edini namen do svojega cilja: v toliko urah in minutah moraš priti do tja in če se bolj forsiraš, prideš še preje in tedaj lahko ponosno porečeš: jaz sem bil prvi v 3 urah in 15 minut čez Vrbiico na Krvavi Peči, torej na prvem parobku Turjaških gor.

Nekdaj sem bil v Gorenjskih planinah tudi jaz kot tak renomiran turist, a danes sem postal iz Savla Pavel. In do česar sem jaz še-le po mnogih izkušnjah prišel, s tem je, kakor rečeno, mali Dušan že kot mlad turist prišel. Vse ga je zanimalo, kar je videl in slišal, da včasih še tudi malce mero počez. A to odveč sem mu izkušal kmalu ostriči, kadar je slučaj nanesel, da mi kot voditelju pota ni bilo treba razlagati.

Vidiš, tam gori desno nad nami, kjer one velike razorane pečine smelo štrle nad našimi glavami, je ličnagorska vasica Gornji Ig. V tričetrt ure od tam prideš na Krim. Konec vasi se nahaja velika, kapnikov bogata jama „Pasjica“; sloveča, ker se v nji dobe poleg druge jamske farine tudi človeška ribica. Čez Gornji Ig vodi tudi pot na Notranjsko; prva večja in obiskovalcem Krima znana vas je Rakitna, sloveča po svojih plemenitih rakah in lepem razgledu z Rotovca (965 m) itd. Ne daleč od Rakitne se stekajo njene vode po globoki strugi v Zalo, ki izvira

gg. prof. A. Bartelna, ravnatelja Iv. Macherja, in svetnika Iv. Majeigerja na njih trudoljubivem delovanju. Nadalje izreče zahvalo g. mestnemu županu Ivanu Hribarju na podaritvi 12. delnic „Narodne tiskarne“, ter poroča o snujoči se „Zvezi slovenskih znanstvenih društev“, ki jej „Matica“ pristopi kot enakopraven član. Z vslikom se voli dosedanje predsedništvo: dr. Fr. Ilesič, predsednikom, ravnatelj P. Grasselli prvim in kanonik Iv. Sušnik drugim podpredsednikom, vladni svetnik dr. Fr. Detela blagajnikom, ravnatelj dr. L. Požar in deželni svetnik dr. Fr. Zbašnjak ključarjema. V knjižni odsek se nanovo izvolijo odborniki: Maselj, dr. Mohorič in Schwentner, v gospodarski pa Schwentner in Škrbinec. Vse knjige za l. 1908. pojdejo še pred šolskimi počitnicami v tisk. Za „Narodne pesmi“ se v smislu natečaja določi tiskarna. — Radi klišejev se stopi v zvezo z „Dioničko tiskarno“ v Zagrebu. — Ob nasilni smrti dolgoletnega poverjenika dekana Erjavca v Vipavi se izrazi sožalje. Od zadnje odborove seje je nanovo pristopilo 92 članov.

— **Plantan kot predsednik mestne hranilnice.** Svoj čas se je sprejela v seji občinskega sveta resolucija, da se naj letos ob enem z magistratnimi uradniki zboljša gmotni položaj tudi uradništvu mestne hranilnice. Slišimo pa že, da si Plantan kot hranilnični predsednik zopet na vse kriplje prizadeva, da bi se uradništvu priznal v zboljšanje plače kolikor najmanjši znesek ter se regulacija sploh zavlekla na prihodnje leto. Toraj ne dovolj, da skopari ta mož pri plači svojih pisarjev na način, da je postal vsled tega splošno znan, ne dovolj, da je na dohodkih uradnikov mestne hranilnice glodal toliko časa, da jim je pojedel vse nagrade in udobnosti, ki so bile običajne pri tem zavodu že več let in ki so običajne pri vseh drugih denarnih zavodih, tudi ne dovolj, da se ta mož drzne celo v svoji pisarni oštevati hranilnične uslužbenca, ki prosijo za zboljšanje plače: — hoče nastopiti naravnost proti občinskemu svetu ljubljanskemu, ki se je potegnil za hranilnične uradnike. Žalostno sploh, da se mora v take zadeve vtikati mestni magistrat kot prvi, ko je vendar mestna hranilnica zavod sama zase. Naj Plantan skopari v prilog svoji „penziji“ pri svojih pisarjih, pri uradništvu mestne hranilnice pa naj za vselej opusti tako postopanje, sicer bomo prisiljeni priti napram njemu z dejstvi, ki ga bodo za vedno spravila na „jug“ v svrhu „zdravljenja živcev“. Naj ne misli, da je vsled političnega „kompromisa“ postal sakrosanktna oseba tudi pri nas. Mi smo pazili in bomo še pazili na gospodarstvo pri mestni hranilnici, pa naj bo pri tem prizadet predsednik Plantan ali pa župan sam.

— **Spomenica na sv. Ahacu pri Turjaku.** Jutri, t. j. v nedeljo 28. t. m. se vrši na prijaznem vrhu sv. Ahaca (751 m) pri Turjaku cerkvena slovesnost spomenice na slavno zmago Slovencev in Hrvatov nad krvoločnimi Turki pri Sisku na dan sv. Ahaca l. 1593. Vsaj v duhu stopimo tudi mi gori na ta prelepega razgleda bogati vrh sv. Ahaca in slavimo v kratkih potezah to spomenico. Oglejmo si cerkev! Nje starodavno lice na zunaj in znotraj diči zgodovinsko-umetniško vrednost. Stolp je odločen od cerkve zato se od zdolaj tako malo vidi zvonika. Razun starinskih slik, klopi itd. opazimo v cerkvi: gotski slog in dve ladji; stavba je pri glavnem altarju nagnjena na levo. Zakaj? Arhitekti so po dolgem razmotrivanju prišli do zaključka, da je v tem označen simbol nagnjene glave umirajočega Krista. Na vsem Kranjskem sta v istem slogu zidani baje le še Kapiteljska cerkev v Novem Mestu in župna v Radovljici. Kedaj je cerkev narejena, se ne ve; gotovo v 15. stoletju. Cerkev je bila baje zidana po turških vjetnikih; če je res, bila je to gotovo huda kazen za Turke, graditi na visoki gori krščansko cerkev. Posvečena je bila sprva Materi B. A po slavni zmagi pri Sisku je Turjaški prosil papeža in cesarja, da se cerkev preposveti sv. Ahacu. To sta mu tudi oba dovolila. Spadala je svoj čas pod Škocejansko faro; sedaj spada v faro Turjak; vzdržujeti jo le dve vasici, (Četež in Ščurki). Nujnega poročila je vredno, da se cerkev ohrani v svoji zgodovinsko-umetniški vrednosti. Ljudska pravljica hoče vedeti in videti, da se na drugi kameniti stopnji na pragu vidi vtis kopita turškega konja. Turk je namreč se zaklel, da bo njegov konj zobal oves na krščanskem altarju. A ko je konj stopil na prag, obstal je in ni ga bilo spraviti naprej. V cerkvi in zunaj je še mnogo drugih zgodovinskih znamenitosti, a naj se jih vsakdo sam ogleda. — Naš sloveči pesnik A. Medved sedanji župnik na Turjaku, bode jutri na gori sv. Ahaca opravil slovesno službo božjo v zgodovinsko znamenitem plašču. Plašč je nosil bosenski paša Hasan v bitki pri Sisku. O tej tudi za kranjske Slovence veleslavni bitki zamorem na tem mestu le omeniti, da je bila turška vojska poražena ponajveč le po vrhovnem poveljniku hrvaške granice slavnemu Andreju (Herbertu) Turjaškemu in v narodni pesmi proslavljenemu poveljniku kranjske konjenice Adamu Ravbarju, ki sta v odločilnem trenutku vprizorila strašno smrt Turkov na bojnem polju pred Siskom in v mrzlih valovih Kolpe. Tudi Hasan paša se je bil potopil. Med bogatim plenom so dobili tudi njegov dragoceni plašč. Iz tega plašča so naredili dva mašna plašča in sicer se eden nahaja v stolni cerkvi v Ljubljani; v njem se mašuje vsako leto na dan sv. Ahaca.

Drugi se pa nahaja v župni cerkvi na Turjaku, kjer se istotako (navadno prihodnjo nedeljo po sv. Ahacu) praznuje cerkvena spomenica v cerkvi sv. Ahaca, oddaljeni kake 3/4 ure na že omenjeni gori. Izlet k sv. Ahacu nudi tudi turistu mnogo nepričakovanega vžitka. Pot: z vlakom do Škofelje, od tod ali po Željimljški dolini, ali še bližje naravnost po Gor. cesti (čez Pijavo gorico), koder se bo markirala pot po vrhah. Po cerkveni slavnosti si potnik lahko ogleda zgodovinski grad Turjak in bližnjo okolico (v Skocejau je jama, v katero so hoteli baje vreči Trubarja s prižnice). Odpočije se lahko pri g. Žužeku na pošti, ali v gostilni pri „Prajaru“ (g. Jož. Kožer) v lepem trgu Turjaku. Od tod je na vse strani mnogo izletov v Turjaške gore, katere smo deloma že na drugem mestu omenili.

— **Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Ribnici**, katera praznuje letos svojo desetletnico, priredi na korist družbi dne 12. julija t. l. v Ribnici veliko ljudsko veselico z godbo, petjem itd. Začetek ob 4. uri pop. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Medvedje v Veliki gorici pri Ribnici**. Velika gorska veriga ob desni strani ribniške doline, ki se razteza proti Kočevju, se imenuje Velika gora. V tem gorovju se nahajajo še pravi neobhojeni pragozdi. Pred dvema tednoma so ljudje zasledili tu gori štiri odrasle medvede, ki so brzkone potomci onega starca, ki je bil pred kratkim v ondotni bližini ustreljen. Ti štirje medvedje se nahajajo zdaj baš v gozdu dr. Teodorja Rudeža, graščaka v Ribnici. Te medvede krmijo njegovi gozdni čuvaji s konjskim mesom, korenjem in podobno hrano, ker jih ne smejo postreliti. Bazen medvedov imajo v tem gorovju varno zavetišče še; lisice, volkovi, srne, zajci in divje mačke.

— **Kres sv. Cirila in Metoda na Ribniških okamenelih „Svatih“**. Eno slovenskim turistom najmanj znanih pogorji je gotovo Velika gora (najvišji vrh 1140 m) nad Ribnico. Velika gora je ponekod še pristni tip nekdanjih pragozdov na Kranjskem. Skoraj neverjetno je torej, da bi se tukaj nudil razglednoželjni turistom sploh kak razgled. Se bolj neverjetno pa je, da vsi tisti, ki so že plezali na vrhe teh pragozdov, kar ne morejo zadostno opisati, kako naravnost nepričakovan razgled nudijo razni vrhovi tudi v teh divjih šumah. Vsa Kranjska leži kot mnogorazorana mizna ploska pred teboj le še vnebokipeči snežniki se dvigajo čez njo. Pa tudi razgled v sosedne dežele posebno Štajersko in Hrvaško proti Zagrebu je naravnost diven. Posebnost Velike gore pa so bajekovno znani okameneli „Svatje“, čarobnodivje po 100 do 200 m visoke ogromne skale blizu vrha, katerih opaziš z vseh strani Dolenjske. Kakor skoraj vsako leto, zažgal se bo tudi letos na okamenelih „Svatih“ kres sv. Cirila in Metoda, h kateremu so vabljeni vsi slovenski turisti.

— **Železniška proga Kranj-Trzic** se odpre v nedeljo 5. julija. Te dni se je odpeljal prvi takozvani oddelni vlak iz Kranja proti Trzicu. Takrat je dospelo na svoja odkazana mesta tudi že železniško osebje.

— **Postava o zvišanju davka na žganje**. Finančni minister je predložil nedavno državnemu zboru predlog za zvišanje davka na žganje. Na prvi pogled bi se trdilo, da je obdačanje le ljudskemu zdravju in napredku tako škodljive pijače priporočljivo in da tudi slovenski poslanci lahko glasujejo za to postavo. Trdi se, da je zvišanje davka na žganje sredstvo, ki bo omejilo žganjepitje. Toda tega gotovo ni pričakovati, ker iz cele vladne predloge je razvidno, da pričakuje vlada zvišanje alkoholnega konzuma in potemtakem tudi naraščanje tega davka. Očividno je toraj, da se radi zvišanja davka konzum ne bo znižal, ampak dosledno zvišal.

Zvišanje davka na žganje bo imelo za prvo posledico, da se bo cena žganju zvišala, torej žgana pijača podražila. To bo zadelo v veliki meri naše kmete in posestnike vinogradov, od katerih poljski in vinogradni delavci naravnost zahtevajo, da se jim da vsaj za zajutrka nekaj žganja. Cena se bo zvišala najmanj za polovico sedanjih cen. Kdor je torej kupil sedaj navadnega žganja za 1 K 60 v liter, bo dal odslej zanj 3 K 20 v in še več. Druga še občutljivejša posledica zvišanja davka na žgane pijače bo pa ta, da se bo kak o v o s t žganja poslabšala. Kajti producenti in prodajalci žganja bodo na jedni strani zvišali ceno žganja, na drugi strani pa producirali oziroma prodajali slabše žganje, in s tem zvalili davek na konsumente. Ti bodo tedaj ne le plačali zvišani davek z denarjem, marveč tudi z zdravjem. Vladna predloga ni torej samo v prvi vrsti naperjena proti najnižjim in najubožnejšim slojem prebivalstva, ista špekulira tudi na še večjo demoralizacijo in degeneracijo kmetijskih delavcev. Pač pa ima vlada, ako hoče žganjepitje omejiti, druga sredstva v dosego tega cilja in to je zakon o zabranjevanju pijančevanja, kateri naj odredi stroge kazni proti pijancem in pospeševalcem pijančevanja.

Štajersko.

— **Štajerski deželni odbor proti „Slovenskemu planinskemu društvu“**. „Savinjska podružnica slovenskega planinskega društva“ je lansko leto vložila prošnjo na deželni zbor štajerski, naj jej da podporo za gradnjo potov v Savinjskih Alpah. Deželni zbor je dovolil podpore 1000 kron, z omejitvijo, da

naj deželni odbor poizveduje o delovanju Savinjske podružnice. Nemci so, seve, zagnali velik hrup radi te podpore v „Tagblatt“, „Tagespost“ in tudi v celjski „Deutsche Wacht“, kjer je bila vest objavljena pod naslovom „Unglaublich aber wahr“. Pred kratkim je dobila „Savinjska podružnica“ odlok, v katerem se prošnja zavrne z motivacijo, „da se delovanje društva v svrhu lažje pristopnosti Savinjskih Alpine more kot uspešno označiti in to delovanje tudi niti tako, da bi zamoglo povzdigo prometa stujci pospeševati.“ Vsakdo bo vprašal, kdo je dal deželnemu odboru štajerskemu take informacije, da se je mogel skrpati tak odlok! Nemci so tu nastopili s prirojeno nesramnostjo pot, ki je morala peljati do zaželjenega cilja. Obrnili so se namreč na „Landesverband zur Hebung des Fremdenverkehrs in Steiermark“, v katerem ima glavno besedo zagrižen nemški nestrpež Stadler, ki je tudi v uredništvu „Tagespost“, katera večkrat objavlja napade na „Slov. planinsko društvo“. Sveta jeza mora človeka prijeto, ko vidi, kako postopajo Nemci v deželnem odboru s Slovenci, ki vendar plačujemo dobro tretjino vseh deželnih doklad, od katerih nam pa privoščijo le tu pa tam kako drobtinico, dočim dobivajo vsa nemška društva, tudi naravnost strankarska, kakor „Südmark“, nemški „Schulverein“ itd. prav mastne podpore. Sedaj pa cela slovenska javnost pričakuje, da bodo slovenski deželni poslanci storili potrebne korake, da razkrinkajo pred celim svetom vso ostudnost takega protikulturnega postopanja nemške večine v deželnem odboru, da ubranijo našo narodno čast in dostojnost in končno tudi načelo pravičnosti, katero je štajerskim šovinistom že popolnoma tuje. Nemško-alpskemu nadčloveku pa moramo strgati z obraza masko, katero so mu naštilili nemški patrijotje ter svetu pokazati, da je ta nemško-alpski nadčlovek v resnici le vodenoglavni krofasti idijot, ki vsled svoje numerične presile brutalno ovira napredek in razvoj nadarjenih slovenskih sodeželanov. Vlada in deželna uprava stoje pod njegovim vplivom. To bo treba enkrat povedati, da bo ves svet slišal in videl ter da pade tudi slepecem mrena z oči.

— **Narodna mlačnost**. Čudno in neprijetno dirne človeka, ako izve, da daje „Hrv. poljedelska banka“, katera je nakupila v celjski okolici že dve nemški veleposestvi (Salmovo in Kurt Meyerjevo), vse pogodbe delati pri nemškemu odvjetniku dr. Sch., dasi imamo v mestu dva slovenska notarja in več slovenskih odvjetnikov! Čudimo se, kako pridejo tudi nekateri narodni žalčani in drugi okoliški Slovenci do tega, da dajo delati kupne pogodbe glede posameznih parcel pri istem nemškem odvjetniku? Upamo, da bodo te vrstice zadostovale.

— **V Mozirju je prešlo veliko posestvo v narodne roke**. Trgovec g. Rudolf Pevec je namreč kupil zadnji čas od Ivana Stulerja hišo s krasnim vrtom v sredini trga ter s tem tudi obširna posestva v okolici. S tem je prišla hiša v narodne roke, kajti, danes se je resno bati, da se ne vsesa nemški zmaj, ki ima povsod svoje kremplje pripravljene.

— **Boj za slovensko šolo v Krčovini-Leitersperg pri Mariboru**. V petek in soboto so klicani starši v Krčovinsko šolo všolanih otrok, da se izjavijo ali za popolnoma nemški, ali pa za dvojezični pouk. Ker so se marsikaterim nerazsodnim staršem v zadnjem času odprle oči in so sprevideli, da se slovenski otroci v popolnoma nemški šoli ne priučijo niti enemu niti drugemu jeziku in vsled tega tudi v splošnem napredku zaostanejo, je upati, da Nemci korenito pogorijo. Preiskavo, kateri bode prisostvovali tudi krajni šolski svet, vodi okrajni glavar Marius Attems.

— **Nov uspeh v boju za naše politične pravice**. Upravno sodišče je z razsodbo od 23. t. m. ugodilo pritožbi dr. Gregoreca in Brezovnika proti odločbi e. kr. okrajnega glavarstva v Celju, ki je bila potrjena od e. kr. namestništva in e. kr. ministrstva, s katero se je izreklo, da so prejšnji člani okrajnega šolskega sveta za celjski okraj prenehali biti člani, ker tudi okrajnega zastopa ni več. Skoro dve leti ni bilo redne seje okrajnega šolskega sveta celjskega, marveč vabili so samo od časa do časa zastopnik duhovništva, zastopnik učiteljstva in šolski nadzornik. Ni dvomiti, da se morajo vsled te razsodbe spet vabiti tudi prejšnji člani okrajnega šolskega sveta. Zopet dokaz, da se moramo neupogljivo boriti za vsako še tako neznamno politično svojo pravico. Trd je ta boj in zahteva od nas mnogo truda in žrtev, a vstrajati hočemo, dokler dosežemo, kar nam gre. Ta uspeh nam je priboril zopet g. dr. J. Hrašovec v Celju.

— **Cela Nemčija je v silnem strahu**, ker so Slovenci v zadnjem času pokupili nekaj zemljišč v Spodnjem Štajerskem. Tako javlja „Grazer Tagespost“, da so kupili štirje posestniki iz Prestranka obširno posestvo Bežigrad pri Celju, kamor se preselijo s svojimi rodbinami. Tudi v drugih krajih na Spodnjem Štajerskem je prešlo več posestev v slovenske roke, tako v Orehovi in Rakotniku. To je baje začetek velike naselniške akcije, katero so pričeli večji slovenski zavodi v zvezi s Ciril-Metodovo družbo. Z prav rafinirano hudobijo smo si Slovenci zbrali ravno

okolico nemških mest, da jih potem počasi poslovenimo. Toda ne dovolj, celo v mesta in trge same so se podali in pokupili nekaj večjih hiš, tako v Slov. Bistrici, Celju in Ormožu. Omenjeni nemški list ve celo za voditelja cele akcije, kateri bo osrečil Štajersko in celo Koroško s kranjskimi naselniki. To vodstvo ima slovenski „Narodni svet“ in pa poslanec Korošec. Upajmo le, da bodo spodnještajerski nemškutarji še večkrat tako žalostno javkali, kajti nemško tarnanje je znamenje našega prodiranja.

Koroško.

— **Zadnji „Mir“** prinaša sledeči poziv za podpore slovenski šoli v Št. Jakobu v Rožu: Rojaki! Slovenci! Iz zlaganih poročil nemških časnikov in zloglasnega „Štajerca“ morete spoznati, koliko je našim nasprotnikom ležeče na tem, da poderejo slovenski Št. Jakob v Rožu. — Lagaliso o velikih sleparijah in poneverjenih pri šentjakobski občini, da bi občanom vzeli zaupanje do slovenskega občinskega predstojništva ter s tem pokopali slovenski Št. Jakob! — Lagaliso, da je zlagani primanjkljaj pokrila, in sicer na brezvesten način pokrila slovenska „šentjakobska posojilnica“, da bi vlagateljem vzeli zaupanje do slovenske posojilnice ter s tem isto ugonobili in podrli slovenski Št. Jakob! — Lagaliso, da „Narodno šolo“ zidamo z ukradenim občinskim in posojilničnim denarjem, sedaj pa, ko so te sleparije odkrite, da „Narodne šole“ ne bomo mogli dozditi — vse to z namenom, da ukončajo pričeto stavbo ter uničijo slovenski Št. Jakob! — Da bi Št. Jakob za Slovence na Koroškem bil brez pomena, mar menite, da bi se nemška koroška in izvenkoroška javnost zanj toliko brigala? Rojaki učimo se pri sovražniku! Velika je drznost njegova — naša skrb in poštvovalnost za obrambo od sovražnika napadane trdnjave koroških Slovencev naj ne zaostaja! — V jeseni že mora biti otvoritev naše „Narodne šole“. Uspeh našega skupnega dela in skupnih žrtev za blagor naroda bode sovražniku vzel pogum, in ga bode zasul v ono jamo, katero je kopal za nas. V to pomozi Bog in — **radodarnost slovenskih rodoljubov!**

Št. Jakob v Rožu, dne 20. junija 1908.

Mat. Ražun, župnik.

— **Kako se muči slovenska šolska deca na Koroškem?** Dva dogodka, ki nam ju je objavil „Mir“, morata ogorčiti slehrnega narodno čutečega Slovenca. Učitelj v Šmarjeti v Rožu je klofotal slovensko deklico Nuser, ker mu ni mogla povedati po nemško, zakaj je ni bilo prejšnji dan v šolo. Udarec je bil tolikšen, da je deklici lice zateklo. — Učiteljica v Lešah je najela šolarico, ki v šolskih odmorih pazi na šolarje, da ne govore v materinem slovenskem jeziku. Vsakega, ki črhne kako slovensko besedo, takoj zapiše na šolsko desko, da ga potem učiteljica kaznuje. — Slovenski otroci so tepeni samo zato, ker tako govore, kakor jih je učila mati. Kdor se spominja te vnebovpijoče krivice, bode pač rad podaril malo od svoje revščine, ako je ubog, in mnogo od svoje obilnosti, ako je bogat, naši družbi sv. Cirila in Metoda, ki marljivo skrbi zato, da bodo naši otroci smeli slovensko govoriti v šolah po vseh slovenskih pokrajinah.

Primorsko.

— **Opatija je dobila prvega hrvaškega zdravnika** v osebi domačina dr. Antona Grgurine. Po našem mnenju bi bilo v Opatiji prostora tudi za slovenskega zdravnika.

— **Uravnava Soče**. Spodnji tok Soče, namreč od železniškega viadukta v Gorici pa do Sdobe v Furlaniji. to je skoro do izliva v morje, bode v doglednem času uravnani in so tozadevni načrti že potrjeni. Proračun kaže stroškov K 1,630.000. O regulaciji Soče v goratem delu goriške še vedno ni ne duha ne sluha. Na tozadevno Streklejevo interpelacijo so rekli v ministrstvih, da odgovorijo s fakti. Slovenci v Soški dolini težko pričakujejo teh faktov.

— **Potreba leginih šol** se najbolj dokumentuje takrat, ko mora zopet taka po tem strupenem sovražniku Slovencev osnovana šola zaspati spanje pravičnega. Tako je legina šola v Neblem že menda pri koncu svojega življenja; pred kratkim je to šolo obiskovalo še kakih 18 otrok, sedaj se je pa to že itak malo število skrčilo skoraj na tretjino! Poučuje se ne vsaki dan redno in še takrat se zbere 6—8 otrok. En dan recimo pridejo otroci, a učitelja ni, drugi dan je morda pa nasprotno. Edini Slovenec, ki še pošilja dve deklici v to šolo, pošilja sedaj, ko je izprevidel, kaj je prav, svoja otroka v Fojano.

— **Proti „regnicolom“**. Velika nadlega za ljudstvo v Primorju so „regnicoli“. Povsodi se naleti na „regnicola“, in če ga preiskujejo na policiji ali na sodniji, pa se pokaže po navadi, da je lump, tat, razbojnik. Sodnije imajo opravila z „regnicoli“ venomer, sploh so povsodi le za nadlego in škodo domačemu prebivalstvu. Dobrih ljudi je med njimi malo. Treba, da se zganejo poklicani faktorji v svrhu da se doseže kaj proti „regnicolom“, da ne bodo hodili po naših deželah kar tako, kakor se jim ljubi, v škodo in nadlego domačinov.

— **„La festa dello Statuto“** so obhajali 7. t. m. v Italiji. Tudi v bližnjem Vidmu je bila taka slovesnost.

Kadar je kaj takega, roma v Videm navadno vse polno irredentovcev iz naših dežel. V Vidmu je imel neki Fradeletto „una conferenza su l'anima di Garibaldi“. Govoril je tako, da je bilo vse neznansko navdušeno, vse je ploskalo in kar gorelo v navdušenosti. Na koncu poročila pravi „Piccolo“, da je bilo jako mnogo udeležnikov iz naših dežel. Že verjetno, če ne, bi ne bilo takega navduševanja. Primorski irredentovec kar poskoči, ko sliši ime Garibaldi! — Koliko je bilo udeležnikov iz Gorice, to politično oblast malo briga — ali da je imelo priti par mirnih Slovencev v Gorico, to je delalo preglavico „politični“ gospodi!

— **Molčijo kot grob** vsi laški goriški listi. Pričakovalo se je večeraj zvečer zopet ropotanja po „Corrieru“, katoliška „L'Eco“, ki je bila našla ob demonstracijah zopet svoje čisto laško srce, pa je napovedovala komentar — toda nič ni bilo. Listi molčijo, ker so naproseni molčati. Lah se bojijo bridkih posledic, katere nekateri že čutijo, zato so naprosili laške liste, naj za božjo voljo nehajo pisati o demonstracijah in „Corriera“ so naprosili še posebej, naj neha hujskati in grditi Slovence, ker drugače bo gorje Lahom v Gorici! — Poprej so se imeli oglašiti ter prepričati hujskanje in demonstracije. Na sedanje pomirjevanje ne damo nič. Molk kaže slabo vest, katero imajo Lah po storjenih zločinih. Ta molk govori za nas dosti jasno in nam potrjuje, da smo na pravi poti, katero nam je pokazal letošnji binkoštni ponedeljek.

Gospodarstvo.

Diamanti naših gorá.

Dopis s kmetov.
(Dalje)

Cesarskega davka se plača — to je pač odvisno od katastralnega razreda — povprečno od enega hektarja gozdnih tal 2 K na leto. Če dodamo še 150% različnih doklad, dobimo vse davščine na leto od enega hektarja gozda 5 K.

Vrednost gozdnih tal za en hektar brez vsakega naraščanja pa zaračunamo z 200 K, ter se po tej ceni ponavadi tudi plačuje oziroma prodaja. 5% obresti znašajo na leto 10 K.

Čisti dohodek enega hektarja gozda, kakor ga imamo zgoraj v mislih, znaša torej na leto $134 \cdot 4 - 5 - 10 = 119 \cdot 4$ ali okroglo 120 K.

Potem ima dotični, ki tak gozd poseduje, priliko zaslužiti pri vsakem m^3 posekanega lesa s sekanjem in obtesavanjem 3·2 K ter z vožnjo na kolodvor 5·60 K. Tesati se pač vsak kmetovalec lahko nauči, saj ni to nikaka umetnost. Treba je le vrvice, klanfe, plankče ter nekoliko vajenega očesa in roke, ki se pa kmalu dobi. O vrsti tramo, ki so merkantilno blago, mu da pa vsak lesni trgovec ali tesač pojasnila.

Posesniku takega gozda daje torej 1 hektar na leto 120 K čistega dohodka, 10 K obresti vložnega kapitala, s tesanjem lahko zasluži $13 \cdot 44 \times 3 \cdot 2 = 43$ K ter z vožnjo, če ima vprežno živino, $13 \cdot 44 \times 5 \cdot 60 = 75$ K. Skupaj torej $120 + 10 + 43 + 75 = 248$ K. Seveda mora pri tem gledati, da seka le take smreke, ki so dorasle. Pri tem ne igra debelost nobene vloge, ampak se doraslost na tem pozna, da začne delati smreka čisto male letne pogajnje na vrhu po 10 do 15 cm. Pri takih smrekah, — ker se tudi ne debeli več — daje namreč vloženi kapital le majhne obresti, drugič je pa nevarno, da prične trhleneti, s čimer pride smreka ob svojo vrednost.

Oné, ki imajo bujno rast, pa naj rastejo, razun da imajo veliko zaroda pod seboj.

Če ima kak posestnik le 10 hektarjev tako zaraščene gozda, pa si lahko napravi na leto 2480 K dohodkov, ter se mu pri tem vrednost gozda niti ne bo manjšala, ampak vsled vedno novega mladega priraščanja, kateremu se po goličavah z umetno saditvijo nekoliko pripomore, celo večala. Pri tem ni nobenega rizika, ker gozda ne vzame ne toča ne moča.

Tako ima dohodke, ki so enaki plači uradnikov X. činovnega razreda.

Seveda je tukaj takoj ugovor pri rokah: beati posidentes, t. j. srečni posestniki, ki imajo take gozdove. Mi, ki nas je velika večina žalibog, nimamo takih gozdov in tuđi ne moremo imeti takih dohodkov. Da žalibog, a vprašam vas, kdo pa je kriv, da jih nimate, če ne sami. Zakaj ste pa poslušali one krive preroke, ki so vpili: Živinoreja, živinoreja. Tako ste se dali zapeljati, da ste skozi 20 let uničevali gozdove ter vsak naraščaj s pašo, pri kateri živina male, ravno vzkile samorodne smrečice pohodi ali odgrize; dalje s klešenjem in posekanjem večjih bujnih rasih dreves, češ, da bo več pašo; končno ste šli pa še jeseni s kosjakom v gozd kosit starino ali vrsje za steljo ter na ta način zatrli še one redke ostale smrečice, ki so ušle tekom poletja živalskemu stopalu ali gobcu.

Sedaj pa le tarnajte, prav se vam godi. Čemu ste pa slepo verovali onim plačanim agentom mesojednih stanov, ki so vpili in še vpijejo: „Kmet, le živino redi,

ta te bo rešila,“ pri tem se Vam pa v pest smejejo, ker meso po ceni jedo, vi pa stradate.

Toda še je čas, da krenete na drugo pot. Poženite te vaše zapeljivce, kadar se bodo prišli vam zopet hliniti s svojim prijateljstvom do kmeta, s cepci, da jo bodo pobrali urnih krač odkoder so prišli, redite le toliko živine, kolikor jo z ozirom na mleko in gnoj zase potrebujete, ter pričnite varovati in oskrbovati svoje gozde. Razne goličave ter slabe travnike pa zasadite. Pri saditvi vam gre na roko oblast, ki vam da 1000 sadik po znižani ceni za 1 krono. Treba je samo začeti, pa se bo stvar kmalu na bolje obrnila.

Da ne bodete mislili, da je zasaditev enega hektarja gozdnih ali družih tal, brezploden trud, hočemo opazovati tak nasad pričeni od saditve pa do one dobe, ko dobe vsajene smreke gotovo trgovsko vrednost.

Kakor že rečeno, daje c. kr. uprava gozdnega vrta v Ljubljani na tozadevno pri županstvu vloženo prošnjo 1000 smrekovih sadik za znižano ceno 1 K. Navadno se sade sadike po 1 m — 1·5 m narazen. Torej jih gre 4000 — 10.000 na en hektar. Vzemimo srednje število 6000. Pri saditvi se je treba ravnati po pravilu, da je boljše ena dobro vsajena smreka kakor deset slabih vsajenih. Dobro je smreka vsajena, če se skoplje jama najmanj $\frac{1}{2}$ kubičnega črevlja velika, zemlja razrahlja, postavi sadika tako globoko kakor je bila preje ter napravi okolo drevesca malo globino, da se nabira ondi deževnica, ker pomniti je treba, da je suša največja sovražnica malega drevesca. Če vlada prvi dve leti po saditvi tekom poletja huda suša, ter je voda kje blizu, se bo trud pač izplačal, če sadike zaliješ. Saj zadostuje za eno $\frac{1}{2}$ litra vode. Če seveda kdo tako sadi, da kar z železnim drogom napravlja luknje, — enako kakor se zelje sadi — da se zemlja okoli še bolj stisne ter potika potem v nje sadike, je sicer delo hitro opravljeno, toda vsled premestitve iz rahle vrtnje zemlje v trdo puščavo se bo dokaj sadik posušilo, pa tudi ostale se bodo dokaj počasi razvijale, da si bo mislil gospodar: iz tega ne bo nikdar nič.

Če se pa tako sadi, kakor smo zgoraj navedli, se prime pa 90% sadik, ter se prično v par letih bujno razvijati. Imam nasad, kjer so dorasle vsajene smreke v 10 letih do višine 4 m ter debeline 8 cm premera v prsni višini.

Splošno lahko trdimo po izkušnjah in opazovanjih, do dorastejo dobro vsajene smreke na primernih tleh povprečno v 20 letih do višine 6 m ter debeline 13 cm v prsni višini, s katero dobe, kakor znano trgovsko vrednost 50 h.

Ozrimo se sedaj na stroške saditve in vloženi kapital, da vidimo, kake obresti nam nosi en hektar zasajenih tal.

Po izkušnjah lahko trdimo, da vsadi en delavec na dan 200 sadik. Za en hektar, t. j. 6000 sadik je treba 30 delavcev. Ker je treba le za kopanje doraslega možkega, ostalo delo pa lahko opravijo ženske ali napol dorasli otroci, tedaj stane saditev okroglo 50 K. Sadike 6 K, ostalo recimo 4 K. Tako dobimo 60 K vložnega kapitala.

Semkaj spada še vrednost tal v znesku 200 K ter končno znesek 125 K, katerega moramo naložiti v hranilnico na 4% obrestovanje, da se bo s temi obrestmi plačeval vsakoletni davek v znesku 5 K.

Skupaj znaša torej vloženi kapital $60 + 200 + 125 = 385$ K.

Rekli smo, da dosežejo dobro vsajene smreke v 20 letih trgovsko vrednost v znesku 30 h. Vzemimo mi dalje, da se je od 6000 vsajenih smrek 1000 posušilo ali drugače zaostalo, tedaj dobimo mi v tej dobi na enem hektarju 5000 smrek á 30 h = 1500 K.

Začetni kapital je znašal 385 K, končni pa 385 (ker je ostal neizpremenjen) + 1500 = 1885 K.

Po formuli:

$$C_n = C_0 e^{n}$$

znaša tudi tukaj obrestnoobrestovanje okroglo 8%.

Ko dorastejo smreke do te višine, je neobhodno potrebno pričeti redčiti, ker bi se sicer radi prevelike goščave ne mogle naprej normalno razvijati. Ako jih posekamo nadaljnih 30 let vsako leto 130, tedaj bo znašal letni čisti dohodek od 1 hektarja, ker bodo posekane smreke vsako leto 33 cm dalje ter 1 cm debelejšje — radi česar moramo vzeti kot povprečno debelino ob $\frac{30}{100}$, t. j. ob 15 letih, t. j. v prejšnji tabeli smreko s kubično vsebino $0 \cdot 280 m^3 = 2 \cdot 80 K - 130 \times 2 \cdot 80 = 364$ K.

Ker znaša vloženi kapital ob koncu prvih 20 letih po saditvi 1885 K, se bo obrestoval ta v nadaljnih 30 letih po skoro 20%. Po 50 letih nam pa še ostane 5000 — $(30 \times 130) =$ okroglo 1000 smrek s kubično vsebino á $1 m^3$ v denarni vrednosti 10.000 K.

Ker je bilo obrestovanje v prvih 20 letih le 8%, ter moramo vstaviti za vsak slučaj neki imaginarni koeficijent, tedaj vzemimo, da se nam ne bo moglo očitati pretiravanje, da se obrestuje pri dobri in pametni zasaditvi 1 hektar kakršnožebođi — hektar tal z vložnim kapitalom vred po 12% obrestnih obresti, kakor smo to že pri naravnem gozdu dobili.

Če torej kdo nasadi, mu leži navidez dotični svet skozi 20 let mrtev. To pa le navidez. V resnici mu bo nosil bogate obresti, ki bodo pa vezane ter se bodo same

nalagale obrestnoobrestno. Položaj je enak, kakor če dene kdo gotovo vsoto v hranilnico, pa skozi 20 let nič obresti ne vzdiga. Razloček je le ta, da daje hranilnica 4% obresti, tu pa znašajo 8% oziroma 12%.

Iz teh izvjaraj je lahko uvidno, kako si naš kmet na čisto enostaven način lahko uredi gospodarstvo, da mu nosi njegovo zemljišče 12% obresti, ter ima pri tem še priliko s tesanjem in vožnjo precej zaslužiti, t. j. s prvim do 4 K na dan, s parom konj ali volov pa do 8 K.

Kar se tiče dreves, njih rasti in saditve, pridejo še v poštev jelka, bor in mecesen ter se vsaka teh vrst prilaga različnosti tal. Les je za trame pa skoro toliko vreden, kakor smrekov, ter se množi enako, kakor pri smreki. Steer pa pozna že vsak kmetovalec svojo zemljo ali pa naj se s pokušnjo prepriča, katera vrsta je zanj bolj pripravna. (Sledi.)

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Posebno zanimanje se kaže za valovanje akcij državnih železnic, katere so z ozirom na vesti, da se bodo razprave o podržavljenju zaključile, padle za 3 K do kurza 691. Vendar so se akcije pozneje nekoliko popravile in proti koncu celo preskočile svoj zadnji kurz. Vse druge vrednote so ostale zopet na stari višini, dasiravno je vobče opaziti prijaznejšo tendenco vsled boljših poročil glede stanja setev na Ogrskem. Ruská rentá je záznamovala zboljšanje. Devise in valute se niso zdatno spremenile. Notirale so kreditne akcije 631—, ogrska kreditna banka 737—, bančno društvo 518—, zemljiška banka 437·25, državne železnice 694·25, lombardi 127·75, alpske montanske akcije 642·50, ruska renta 95·80. Bančna obrestna mera 4%, privatni diskont $3\frac{3}{4}$, daljši 4% do $4\frac{5}{8}$ %.

Promet s pridelki.

Čeravno se zaloge pšenice v Zedinjenih državah dosledno zmanjšujejo, je vendar cena pšenici padla, kar dokazuje, da tudi tam pričakujejo obilne žetve. Tudi poročila z evropskih trgov so mirnejša. Vobče popravila se je krma, ravno tako tudi zimske setve, katere so vsled zadnjega deževja izdatno pridobile.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 13·45 do K 13·80, slovaška 77 do 81 kg K 12·85 do K 13·30; nižeavstrijska in moravska, K 12·60 do K 12·95.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 11·95 do K 12·20; peštanska 72 do 75 kg K 11·95 do K 12·20; avstrijska 72 do 75 kg K 10·80 do K 11·10; ogrska 72 do 74 kg K 10·85 do K 11·10.

Ječmen moravski K 7·10 do K 8·25, slovaški K 6·50 do K 7·75.

Koruza, ogrska K 7·40 do K 7·60.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8·95 do K 9·25; prve vrste K 8·80 do K 9·05.

Špirít kontingentira prompt ab Dunaj K 61·80 D, K — Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 100— D, K 101—.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 69·25 do K 69·50.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11·50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje K 0·80 do K 1·50

„ „ zadnje „ 1·08 „ „ 1·76

telečje „ „ 0·88 „ „ 1·70

svinjsko „ ogrsko „ 1·44 „ „ 1·92

ovčje „ „ 0·77 „ „ 1·28

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 64·50 D, K 65— B ab Dunaj.

Lój, prompt K 32·50 D, K 33— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 60— D, K 61— B ab Dunaj. Cena nespremenjena.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 78— B K 79— B, kristalni sladkor prompt K 69— D, K 69·50, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 46— D; K 47— B; Santos Perl Good K 51— D; K 52— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

Zahvala.

„Posojilnica“ v Ribnici je novi deški šoli v Ribnici za nezatno ceno 580 K prepustila obširen in dragocen stavbni prostor, ki bi po običajnih cenah stal 4324 K, napravila je okrog šole krasno vrtno ograjo, ki je stala 3273 K in za nove klopi naklonila podpore 335 K. Poleg tega je v letošnjem šolskem letu za deško in dekliško šolo darovala podporo 80 K in izplačala za šolski skiop-tikon 100 K.

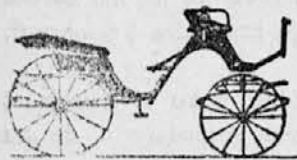
Za vse te visokodušne podpore se izreka slavni „Posojilnici“ v Ribnici najtoplejša zahvala.

Krajni šolski svet in vodstvo ljudskih šol v Ribnici,
dne 23. junija 1908.

Fr. Dolinar.

Teodor Betriani
prov. voditelj.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN
posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano
priporoča svoje
izvrstne mlinske izdelke.

Kraški teran
od 50 lit. naprej, cena po dogovoru.

Zaloga:
Jakob Lavrenčič
Godbje št. 4, pošta Dutovlje.

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

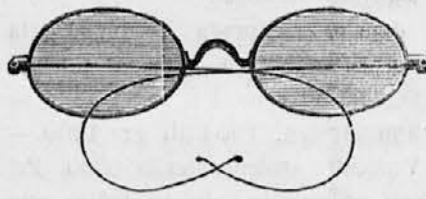
Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, očipalce, daljnogleda, toplomerje,
zrakomerje itd. — Očala in očipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur

zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo ranko.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842. Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. " 1:10 "	III. " 1:10 "
II. " 1:30 "	II. " 1:20 "
I. " 1:50 "	I. " 1:40 "
Drožnik III. " 1:30 "	Brinjevec III. " 1:40 "
II. " 1:50 "	II. " 1:80 "
I. " 1:80 "	I. " 2'— "

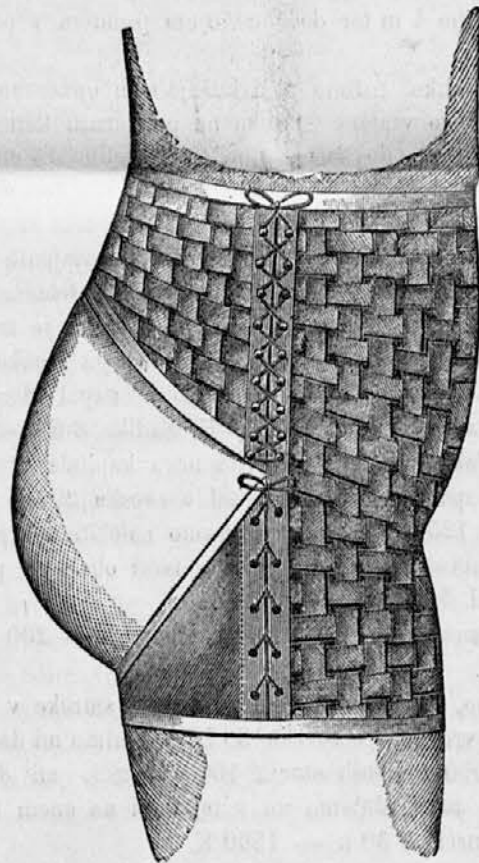
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = $\frac{7}{10}$ litra.

Specijaliteti „Slovenec“ narodna grenočica
narodni liker
od K 1:10 do K 1:20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1'— do K 1:60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov
Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatorov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:

2.000.000 kron.

Ljubljani
priporoča: promese na 3% zem. kred. srečke II. em. po K 5:50, žrebanje 5. maja, glavni dobiček K 60.000—
" " 3% zem. kred. srečke I. em. po K 5:—, žrebanje 15. maja, glavni dobiček K 90.000—
" " 4% og. hipotečne srečke po K 4:—, žrebanje 15. maja glavni dobiček K 70.000—
" " og. premijske srečke, cele po K 12:—, polovice po K 7:—, žrebanje 15. maja, glavni
dobiček K 200.000—

Reservni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

Rentni davek plačuje
banka sama.

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po $4\frac{1}{2}\%$

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!